

רעיון נשגב שטמן רש"י בתפלת יעקב: ”שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף”

|| הרה"ג ר' פנחס פרידמן ||

יומתק לבאר בזה מה שכתב ב”מאור עינים” (פרשת בראשית דף יג: ד”ה ולכך ארז”ל), כי עביר”ה היא אותיות עבר י”ה, ואילו בתיבת מצו”ה יש אותיות ו”ה בהתגלות, [כי ב’ אותיות מ”צ הם י”ה בחילוף א”ת ב”ש]. ולפי האמור הרמוז בזה, כי כאשר אדם עובר ח”ו על אחת ממצוות לא תעשה, הרי הוא פוגם באותיות י”ה שבהן תלויות שס”ה לא תעשה, ולכן עביר”ה היא אותיות עבר י”ה, וכאשר הוא מקיים מצות עשה הרי הוא מייחד אותיות ו”ה, שבהן תלויות כל רמ”ח מצוות עשה.

אמנם ראוי להבין, הלא ידוע מה שכתב הרמב”ן פרשת יתרו על הכתוב (שמות כ ח): ”זכור את יום השבת לקדשו”, הטעם על מה דקיימא לן (יבמות ז): ”עשה דוחה את לא תעשה”, כי המקיים מצות המלך הרי זה מאהבה, והנהדר מלעבור על אזהרת המלך הוא מיראה, ולכן מצות עשה שהיא מאהבה גדולה משמירת מצות לא תעשה שהיא מיראה, הנה כי כן מה ראה הקב”ה על ככה להקדים בשמו הקדוש, ב’ אותיות י”ה שהם שורש לשס”ה לא תעשה, לפני ב’ אותיות ו”ה שהם שורש לרמ”ח מצוות עשה.

”סור מרע ועשה טוב”

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שכתוב (תהלים לד יג): ”סור מרע ועשה טוב”. הרי מבואר שצריך להקדים ”סור מרע” להתרחץ מכל העוונות, ורק אחר כך לקיים ”ועשה טוב” לעסוק במצוות ומעשים טובים, כי אם לא יקדים לטהר עצמו מכל פגם, איך יבוא אל המלך להביא לו דורון של מצוות, והרי זה בבחינת (מגילת אסתר ד ב): ”כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק”.

בא וראה מה שהביא ב”זרע קודש” להרה”ק מראפשיץ ז”ע (פרשת כי תצא וכי תבא) בשם אביו הרה”ק ר’ מענדל מלינסק ז”ע, לפרש בזה הפסוק (תהלים קכז ב): ”שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת”. דהנה בגמרא ופוסקים מכונה ”סור מרע” בלשון: ”שב ואל תעשה”, ואילו ”עשה טוב” מכונה בלשון: ”קום ועשה”. וזהו הפירוש: ”שוא לכם משכימי קום”, שוא לכם המקדימים ”קום” ועשה בקיום המצוות, אך לעומת זה ”מאחרי שבת”, הם מאחרים את ”שב ואל תעשה”.

בענין זה מצינו רמז נפלא ב”סידורו של שבת” (חלק א שורש א ענף ג) בשם מופת הדור הרה”ק רבי ישעיה מדינוויץ זצ”ל, לפרש מאמרם בגמרא (קידושין יג): ”כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהן”. וביאר הכוונה בדרך רמז, כי ”גיטין” רומז על ”סור מרע” שמגרש את הרע ונותן גט כריתות ליצר הרע, ואילו ”קידושין” רומז על ”עשה טוב” שמקדש את עצמו.

והנה צריך להקדים ”גיטין” - לגרש את הרע, לפני שעוסקים בעניני ”קידושין” לקדש עצמו במצוות ומעשים טובים, אבל ”כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין”, שאינו יודע

ביאור דברי רש”י: ”והיה ה' לי לאלקים שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף, שלא ימצא פסול בזרע”

גמרא: ”איש ואשה זכו שכינה ביניהן”,
ופירש רש”י שהכוונה בזה על ב' אותיות י"ה שבין איש ואשה

רבינו האריז”ל: על ידי קיום מצות פרו ורבו בלידת בן ובת,
משלימים ב' אותיות ו"ה החסרות מהשם

יעקב התפלל: ”שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף”,
שישלים את כל השם על ידי קיום מצות פרו ורבו

”שיחול שמו עלי מתחילה ועד סופו”, אמנם התנאי לכך הוא: ”שלא ימצא פסול בזרעי”, כי אז ישלימו בקדושתם גם אותיות ו”ה שבשם.

יעקב פעל שישפיע הקב”ה כל הברכות בלשון ”והיה”

כדרכה של תורה הנדרשת בשבעים פנים, הבה נשתעשע בשעשועים של תורה לפרש דברי רש”י, כי מה שהתפלל יעקב: ”והיה ה' לי לאלקים”, נתכוון בזה: ”שיחול שמו עלי מתחילה ועד סופו, שלא ימצא פסול בזרעי”, על פי מה שמצינו על פסוק זה מאמר פלא במדרש (ב”ר עו):

”ושבתי בשלום אל בית אבי, נטל הקב”ה שיחתן של אבות ועשאן מפתח לגאולתן של בנים, אמר לו הקב”ה, אתה אמרת והיה לי לאלקים, חייך כל טובות וברכות ונחמות שאני נותן לבניך, איני נותן אלא בלשון הזה, שנאמר (זכריה יד ח) והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים, (ישעיה יא יא) והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו, (יואל ד יח) והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס, (ישעיה כז יג) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו”.

וכבר נתייגעו המפרשים לבאר כל אחד לפי דרכו בקודש, איזו תועלת יש בזה לישראל אם הקב”ה נותן לנו את הברכות בלשון ”והיה”, ואענה גם אנכי חלקי בזה על פי כמה הקדמות יקרות מרבותינו הקדושים ז”ע, אשר יאירו לנו את הדרך אשר נלך בה, וזה יצא ראשון מה שאמר הקב”ה למשה בשליחותו להוציא את ישראל ממצרים (שמות ג טו): ”זה שמי לעלם וזה זכרי לדוד דוד”.

והנה בתיקוני זוהר (הקדמה ד): דרשו על כך: ”שמי עם י”ה שס”ה, זכרי עם ו”ה רמ”ח”. פירוש תיבת שמי” עם י”ה עולה בגימטריא שס”ה לא תעשה, ותיבת זכרי” עם ו”ה עולה בגימטריא רמ”ח מצוות עשה. נמצינו למדים מזה, כי שס”ה לא תעשה תלויים באותיות י”ה, ואילו רמ”ח מצוות עשה תלויים באותיות ו”ה.

ביאור הלא שם י”ה הוא רק מחצית השם, ואם כן איך נשלם חצי השני של השם אותיות ו”ה.

אך הביאור בזה על פי מה שמצינו ב”לקוטי ש”ס” לרבינו האריז”ל, לבאר מה ששינוי במשנה (יבמות סא): שיטת בית הלל שהלכה כמותם, שאי אפשר לקיים מצות פרו ורבו רק בלידת בן ובת, כי על ידי זה נשלמים ד’ אותיות השם הוי”ה ברוך הוא, ובלשון קדשו:

”הנה האדם ואשתו הם רומזים לשם י”ה, וכשיש לו בן הוא ו’, וכשיש לו בת הוא ה’, והרי הוי”ה שלם, ועל כן חייב אדם להסתכל ולהשתדל שיהיה לו בן ובת כמו בית הלל, וסימנך הוי”ה הצדיק”. [ומקור הדבר בזוהר הקדוש (פרשת צו לד): ”וקרבן דאתון אינון י באיש, ה באשה, ו בבן חתן, ה בכלה, זכאה איהו מאן דאקריב אתון דהוי”ה, ביה ובאתתיה ובבריה ובברתיה בקדושה ובברכה... ובגין דא לית בר נש שלים אלא בבן ובת”].

יומתק להבין בזה בפרשתנו מה שראה יעקב בחלום (בראשית כח יג): ”והנה ה' נצב עליו ויאמר אני ה' אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק, הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך”. כי יעקב אבינו היה בדרכו לחרן כדי לבנות בית ישראל ולקיים מצות פרו ורבו, אשר על ידי זה השלים לייחד ד’ אותיות הוי”ה, לכן כדי להראות לו דבר זה: ”והנה ה' נצב עליו” - הוי”ה דייקא בד’ אותיותיו, והבטיח לו ולזרעו שישלימו את השם: ”הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך”.

הנה כי כן יאיר לנו להבין מה שהתפלל יעקב אבינו לה', שיצליח להוציא שליחות זו מהכח אל הפועל להשלים את השם בד’ אותיותיו, וזהו שהתפלל: ”אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך... ושבתי בשלום אל בית אבי, והיה ה' לי לאלקים”, ומפרש רש”י במתק לשונו: ”שיחול שמו עלי מתחילה ועד סופו”.

כלומר כאשר אזכה להינשא עם האמהות הקדושות, יחול עלי לא רק תחלתו של השם שהוא ב’ אותיות י”ה שבין איש ואשה, אלא גם סופו של השם ב’ אותיות ו”ה הנשלמים על ידי לידת בן ובת, וזהו שדקדק רש”י לומר:

בפרשתנו פרשת ויצא (בראשית כח כ): ”וידר יעקב נדר לאמר, אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך, ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלקים”. ופירש רש”י: ”והיה ה' לי לאלקים - שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף, שלא ימצא פסול בזרעי”.

וצריך ביאור איפה רמוז כאן בתפלת יעקב: ”והיה ה' לי לאלקים”, שנתכוון להתפלל: ”שיחול שמו עלי מתחילה ועד סופו, שלא ימצא פסול בזרעי”. ונראה לפרש דברי רש”י בדרך הפשט, על פי המדרש (ויק”ר ב ב): ”בכל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם, לא בעולם הזה ולא לעולם הבא, בכהנים כתיב (שמות כח מא) וכהנו לי, בלויים כתיב (במדבר ג יב) והיו לי הלויים, בישראל כתיב (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל”.

והנה יעקב אבינו הזכיר בתפלתו תיבת ”לוי” - ”והיה ה' לי לאלקים”, שהוא לעולם, לכן פירש רש”י כי יעקב התפלל שיחול שמו של הקב”ה עליו לעולם, ומזה נשכיל להבין שנתכוון להתפלל: ”שלא ימצא פסול בזרעי”, כי אם ימצא ח”ו פסול בזרעו, לא יחול עליו שמו של הקב”ה לעולם שהרי יפסק אצל זרעו.

יחוד ד' אותיות השם על ידי מצות פרו ורבו

והנה ידוע מה שכתב החיד”א ב”שם הגדולים” (מערכת ש אות לה) בענין גדולתו וקדושתו של פירוש רש”י על התורה, וזה לשון קדשו:

”ושמעתי מפה קדוש רב מופלג שקיבל מרבו, דרש”י התענה תרי”ג תעניות קודם שכתב פירוש התורה, והיה אומר רבינו תם נכדו, מה שפירש אדוני זקני הש”ס אף אני אעשה זאת, אבל פירוש המקרא לית בחילי [אין בכוחי] כי לא אוכל עשוהו. ועתה ראיתי בספר מאמר העתים להרמ”ע שנדפס בדיהונפארט שנת תג”ן, אשר בסוף הספר ממש הביא מעשה ממקובל גדול פלא והפלא, ומכלל הדברים נראה שרש”י כתב פירושו על פי הסוד ויש בדבריו רזין עילאין, ולכן התענה תרי”ג תעניות ומשה רבינו ע”ה אמר לו אשריך”.

נמצינו למדים מזה כי ניתן לפרש דברי רש”י בדרך פרד”ס, הנה כי כן הבה נתבונן בלשון קדשו של רש”י כי מה שהתפלל יעקב: ”והיה ה' לי לאלקים”, נתכוון בזה: ”שיחול שמו עלי מתחילה ועד סופו, שלא ימצא פסול בזרעי”, וצריך ביאור דקדוק הלשון: ”מתחילה ועד סופו”, ומה היה חסר אם רש”י היה אומר רק: ”שיחול שמו עלי שלא ימצא פסול בזרעי”.

ונראה לומר כי רש”י טמן כאן בלשון קדשו רעיון נשגב, על פי מה ששינוי בגמרא (סוטה יז): ”דריש רבי עקיבא, איש ואשה זכו שכינה ביניהן”. ופירש רש”י: ”שכינה ביניהן, שהרי חלק את שמו ושיכנו ביניהן יו”ד באיש וה”י באשה”. מבואר מזה כי על ידי נישואי איש ואשה שורה ביניהם חצי השם י”ה, וצריך

להקדים סור מרע לפני עשה טוב, "לא יאה לו עסק עמהן", יותר טוב שלא יעסוק בתורה ככתוב (תהלים נ טז): **"ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי ותשא בריתי עלי פיך"**.

מעתה יש לומר כי מטעם זה הקדים הקב"ה בשמו ב' אותיות י"ה, אשר בהם תלויים שס"ה לא תעשה כמספר שמ"י עם י"ה, ורק אחר כך באו ב' אותיות ו"ה, שבהם תלויים רמ"ח מצוות עשה כמספר זכר"י עם ו"ה, כדי להזהיר אותנו להקדים סור מרע שלא לעבור על שס"ה לא תעשה התלויים באותיות י"ה, ורק אחר כך נקיים רמ"ח מצוות עשה התלויים באותיות ו"ה.

ויש לבאר בזה מה שאנו אומרים לפני קיום כל מצוות עשה: **"לייחד שם י"ה בו"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל"**, על פי מה שהאריך ב"דרך פקודיך" (הקדמה) כי לפני קיום מצות עשה צריך להרהר בתשובה על כל מה שחטא, כדי שלא יהיה בכלל (תהלים נ טז): **"ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חקי"**, ובפרט לפי מה שהביא ה"באר היטב" (או"ח סי' תקעא אות א') בשם האריז"ל, כי המקיים מצוה לפני שחזר בתשובה על עוונותיו הרי הוא מוסיף חי' כח בקליפות.

לפי זה יש לומר כי זהו הענין שאומרים לפני קיום המצות עשה: **"לייחד שם י"ה בו"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל"**, לגלות דעת שאנו חוזרים תחילה בתשובה על הלא תעשה התלויים באותיות י"ה, כדי לקיים אחר כל בטהרת הלב את המצות עשה התלויה באותיות ו"ה, ועל ידי זה מייחדים: **"שם י"ה בו"ה ביחודא שלים"**.

הוויכוח בין יוסף ליעקב בענין סור מרע ועשה טוב

ועתה בא וראה מה שמצינו בענין זה חידוש גדול בספרים הקדושים, כי לאנשים פשוטים כמונו לפעמים יותר טוב להקדים עשה טוב, אפילו לפני שגמרנו לתקן הכל בסור מרע על ידי תשובת המשקל בתעניות וסיגופים.

ענין זה למדנו מהוויכוח הגדול שהיה בין יעקב עם יוסף בפרשת ויחי, שיוסף הצדיק העמיד את מנשה בימינו של יעקב ואת אפרים בשמאלו, כדי שיברך את מנשה הבכור בימינו שהוא יותר חשוב, ואילו יעקב אבינו שכל את ידיו ובריך את מנשה בשמאלו ואת אפרים בימינו, ועל כך כתוב (בראשית מח ז):

"וירא יוסף כי ישית אביו יד ימינו על ראש אפרים וירע בעיניו, ויתמוך יד אביו להסיר אותה מעל ראש אפרים על ראש מנשה, ויאמר יוסף אל אביו לא כן אבי כי זה הבכור שים ימינך על ראשו, וימאן אביו ויאמר, ידעתי בני ידעתי גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל, ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה מלוא הגוים".

והנה על מהות הוויכוח בין יעקב ליוסף, מצינו ביאור נפלא בדרך עבודה בשם צדיקים מאורי עולם המתנבאים כולם בסגנון אחד, ה"שפת אמת" (חנוכה תרנ"ד פרשת מקץ וחנוכה) מביא כן בשם זקינו בעל חידושי הרי"ם, "דברי יחזקאל" להרה"ק משינאווע זי"ע (פרשת ויחי), "צמח צדיק" להרה"ק רבי מנחם מנדל מויז'ניץ זי"ע (שם), "אמרי יוסף" (שם), "תורה אור" להגה"ק מאוסטרובצה זי"ע (שם).

ותוכן דבריהם כי מנשה רומז על סור מרע, ולכן נקרא **"מנשה"** על שם (בראשית מא נא): **"כי נשני אלקים מכל עמלי"**, ורומז על סור מרע, **"כי נשני" שנשכח ממני "כל עמלי"** כל העוונות הנקראים עמל, ככתוב (תהלים ז ז): **"ישוב עמלו בראשו"**. ואילו **"אפרים"** רומז על עשה טוב, ככתוב (שם שם נב): **"כי הפרני אלקים בארץ עניי"**, הפרני דייקא שרומז על עשה טוב.

והנה יוסף שהיה צדיק יסוד עולם דגל בשיטה, שמקודם צריך לתקן הכל בסור מרע ורק אחר כך לעסוק בעשה טוב ככתוב: **"סור מרע ועשה טוב"**, לכן קרא את שם בנו בכורו מנשה: **"כי נשני אלקים מכל עמלי"**, כלומר שעל ידי מצות תשובה השכיח הקב"ה ממנו כל עוונותיו בסור מרע, ורק אחר כך קרא את בנו השני אפרים: **"כי הפרני אלקים בארץ עניי"**, שזהו מלשון פרה ורבה ורומז על קיום מצוות ומעשים טובים בעשה טוב.

יעקב פעל שנוכל להקדים עשה טוב

אולם יעקב אבינו סבר, כי הן אמת שלצדיקים גמורים שאין להם עוונות כי אם

"והיה ה' לי לאלקים" להקדים ו"ה לפני י"ה

מעתה ירווח לנו להבין מה שהתפלל יעקב אבינו: **"והיה ה' לי לאלקים"**, כי יעקב אבינו מצד עצמו שהיה צדיק גמור הקדים לתקן הכל בסור מרע לפני עשה טוב, וזהו שכתוב: **"והנה ה' נצב עליו"** - ה' דייקא צירוף ישר של ד' אותיות הוי"ה, דהיינו תחילה תיקן אותיות י"ה שבהן תלויות שס"ה מצוות לא תעשה, ורק אחר כך אותיות ו"ה שבהם תלויות רמ"ח מצוות עשה.

אולם כאשר היה בדרכו לחרון להעמיד שם את כרם בית ישראל עד סוף כל הדורות, וראה ברוח קדשו שזרעו לא יהיו במדריגה זו להקדים סור מרע לפני עשה טוב, על כן

תקוני זוהר: י"ה עם שמ"י בגימטריא שס"ה לא תעשה, ו"ה עם זכר"י בגימטריא רמ"ח מצוות עשה הקב"ה הקדים בשמו ב' אותיות י"ה לפני ב' אותיות ו"ה, ללמדנו שצריך להקדים סור מרע לעשה טוב יעקב הקדים את אפרים לפני מנשה, כדי שנוכל לעסוק בעשה טוב לפני שגמרנו לתקן הכל בסור מרע יעקב התפלל: "והיה ה' לי לאלקים", שנוכל לעבוד את ה' בצירוף והי"ה שבו אותיות ו"ה הן לפני י"ה

יעקב אבינו, ממוצא כנעני, מנצח את צבא פלשתים.

התפלל לפני הקב"ה שיקבל את עבודתם בקודש, אפילו כאשר יעסקו בעשה טוב לפני סור מרע, והנה כאשר מקדימים לקיים מצוות עשה ששורשן מאותיות ו"ה, ורק אחר כך מתקנים את הלא תעשה ששורשם מאותיות י"ה הרי הצירוף הוא והי"ה.

וזהו שהתפלל יעקב אבינו: **"והיה ה' לי לאלקים"** - והי"ה דייקא, שאפילו כאשר יעבדו ישראל את ה' בבחינת והי"ה יקבל הקב"ה עבודתם בקודש. ויש לומר שעל ענין זה כבר הבטיח הקב"ה ליעקב בחלום הסולם (כח יד): **"והיה זרעך כעפר הארץ"** - והי"ה דייקא, שיקבל הקב"ה עבודתם אפילו בבחינת והי"ה. וזהו שפירש רש"י: **"שיחול שמו עלי מתחילה ועד סופו, שלא ימצא פסול בזרעי"**, שלא ימצא בהם פסול אפילו אם יעבדו את ה' בעשה טוב לפני סור מרע.

הנה כי כן יאיר לנו להבין דברי חכמים וחידותם במדרש: **"נטל הקב"ה שיחתן של אבות ועשאן מפתח לגאולתן של בנים, אמר לו הקב"ה, אתה אמרת והיה לי לאלקים, חינך כל טובות וברכות ונחמות שאני נותן לבניך, איני נותנן אלא בלשון הזה, שנאמר והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים... והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו'"**.

הביאור בזה כי בכך הבטיח הקב"ה ליעקב, שישפיע לישראל כל הברכות אפילו אם יעבדו את ה' רק בבחינת והי"ה עשה טוב לפני סור מרע, זאת ועוד, שאפילו את הגאולה העתידה שתבוא רק בזכות התשובה, כמאמרם (יומא פו:): **"גדולה תשובה שמקרבת את הגאולה"**, יקבל הקב"ה תשובת ישראל אפילו אם יקדימו לעסוק בעשה טוב לפני שתיקנו הכל בסור מרע בבחינת והי"ה, ועל זה נאמר: **"והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול"**.

יומתק להבין בזה מה שסיבב הקב"ה, כי הצירוף של השם הוי"ה השולט בחודש תשרי הוא הצירוף והי"ה, כי היות שחודש תשרי מיוחד לתשובה שהרי יש בו עשרת ימי התשובה מראש השנה עד יום הכיפורים, והנה

לא כל אחד הוא במדרגת צדיק לתקן כראוי כל מה שפגם בסור מרע, על כן השליט הקב"ה בחודש זה צירוף והי"ה, לרמז שאפילו אם יקדים לעבוד את ה' בעשה טוב ואחר כך בסור מרע יקבל הקב"ה תשובתו.

יעקב התפלל להפוך צירוף והי"ה לצירוף ביושר

בדרך זו במסילה נעלה להבין נפלאות התורה בדברי רש"י, שמפרש תפלת יעקב: **"והיה ה' לי לאלקים"** - **"שיחול שמו עלי מתחילה ועד סופו, שלא ימצא פסול בזרעי"**, על פי הידוע כי כאשר השם הוי"ה הוא ביושר נמשך ממנו רחמים, כנרמז בראשי תיבות (תהלים צו יא): **"ישמחו ה'שמים ו'תגל הארץ**, כי עליונים ותחתונים שמחים על המשכת הרחמים בעולם, אבל כאשר הצירוף אינו ביושר הרי זה מורה שנהפך הרחמים לדין.

אמנם לפי זה כאשר מקדימים ישראל לעבוד את ה' בעשה טוב לפני שמתקנים הכל בסור מרע, אשר אז הצירוף הוא והי"ה אותיות ו"ה לפני י"ה הרי זה צירוף של דין, אם כן הן אמת שיעקב אבינו התפלל שיקבל הקב"ה עבודתם בקודש גם בבחינה זו, אולם הלא אז עלול ח"ו להתערור הדין על ישראל מהצירוף והי"ה שאינו ביושר.

לכן נראה שגם על כך התפלל יעקב אבינו לתקן ענין זה באמרו: **"והיה ה' לי לאלקים"**, הנה הזכיר כאן את השם יקו"ק ביושר מיד אחרי מלת והי"ה, כי נתכוון להתפלל בכך שאפילו אם יעבדו ישראל את ה' בבחינת והי"ה עשה טוב לפני סור מרע, יהפוך הקב"ה את הצירוף והי"ה לצירוף יקו"ק ביושר.

והביאור בזה על פי מה ששינוי בגמרא (קידושין מ.):**"מחשבה טובה מצרפה למעשה"**, על כן מאחר שיש לכל אחד מישראל הרצון האמיתי, לתקן הכל בסור מרע טרם שעוסק בעשה טוב, אלא שהדבר נמנע ממנו מחמת התגברות היצר הרע, על כן מצרף הקב"ה מחשבה טובה למעשה כאילו הקדימו לתקן הכל בסור מרע לפני עשה טוב, ועל ידי זה נהפך הצירוף והי"ה לצירוף יקו"ק ביושר.

יומתק לפרש בזה רמז הכתוב בדברי הנביא (זכריה יד ט): **"והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד"**. גם כאן הסמיך הנביא צירוף והי"ה לצירוף יקו"ק ביושר, כדי לבשרני שאם נקבל עלינו לשוב את ה', אפילו אם נקדים לעסוק בעשה טוב לפני סור מרע שאז הצירוף הוא והי"ה, יהפוך הקב"ה צירוף זה לצירוף השם ביושר כדי להמשיך רחמים לישראל, ובזכות זה: **"והיה ה' למלך על כל הארץ"**.

ומסיים הנביא: **"ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד"**, כי מאחר שהיצר הרע יתבטל לעתיד לבוא והאלילים כרות יכרתון לתקן עולם במלכות שדי, אם כן יוכלו כל ישראל כבר לעבוד את ה' בהקדמת תיקון סור מרע לפני עשה טוב, על כן **"ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד"**, שישלוט רק הצירוף ביושר, תחילה אותיות י"ה שהוא תיקון הלא תעשה, ואחר כך אותיות ו"ה תיקון המצוות עשה.

מעתה יאיר לנו להבין מה שרמז לנו רש"י בלשון קדשו: **"והיה ה' לי לאלקים"** - **"שיחול שמו עלי מתחילה ועד סופו"**, כלומר אפילו אם יעבדו זרעי את ה' בבחינת הצירוף והי"ה עשה טוב לפני סור מרע, בכל זאת **"יחול שמו עלי מתחילה ועד סופו"**, בצירוף ישר מתחילתו ועד סופו בד' אותיות השם, **"שלא ימצא פסול בזרעי"**, במה שהקדימו לעבוד את ה' בעשה טוב לפני סור מרע.

^[1] פרשת תולדות

^[2] פרשת תולדות

^[3] פרשת תולדות

^[4] פרשת תולדות

^[5] פרשת תולדות

^[6] פרשת תולדות

^[7] פרשת תולדות

^[8] פרשת תולדות

^[9] פרשת תולדות

^[10] פרשת תולדות

^[11] פרשת תולדות

^[12] פרשת תולדות

^[13] פרשת תולדות